

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000731

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 31-03-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мартищенко Сергій Леонідович

2. Serhii L. Martyshchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8193-8329

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 02-04-2026

Спеціальність за освітою: Міжнародні відносини

Місце роботи здобувача: Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України

Код за ЄДРПОУ: 37508596

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, Київ, 01008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11742

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.15.05, 10.17

Тема дисертації:

1. Правові засади децентралізації в рамках адміністративно-територіальної реформи в Україні
2. Legal principles of decentralization within the framework of administrative and territorial reform in Ukraine

Реферат:

1. Дисертація є самостійною завершеною науковою роботою, комплексним дослідженням правових засад децентралізації в рамках адміністративно-територіальної реформи в Україні. Дисертаційну роботу присвячено науково-методологічним, адміністративно-правовим і практичним аспектам децентралізації в рамках адміністративно-територіальної реформи в Україні. Визначено, що в основі децентралізації лежить така модель управління, що ґрунтується на демократичних засадах чіткого розмежування повноважень між центральними органами державної влади й органами місцевого самоврядування, підвищення ступеня залучення жителів адміністративнотериторіальної одиниці первинного (базового) рівня до управління справами громади (об'єднаної громади) та передання на місцевий рівень управління виключних повноважень щодо вирішення усіх питань місцевого значення, крім тих, що безпосередньо законом вилучені з відання органів місцевого самоврядування базового рівня. Доведено, що формування децентралізованої

моделі публічного управління можливе лише за умови утворення спроможних в економічному, ресурсному, кадровому й іншому аспектах територіальних громад, які б були здатними самостійно та під власну відповідальність, використовуючи переважно власні бюджетні надходження, реалізовувати свої повноваження у сфері управління справами місцевого значення. Обґрунтовано, що проблеми та недоліки адміністративно-територіальної реформи децентралізації влади в Україні можна об'єднати у такі умовні групи: - політико-правові: незадовільні темпи здійснення реформи, недостатня відповідність проміжних результатів адміністративно-територіальної реформи децентралізації влади запланованим темпам здійснення; зниження якості й ефективності управлінських, зокрема політичних рішень, які ухвалюються на місцях; відсутність конституційної основи проведення реформи, що ставить під сумнів деякі заходи, наприклад, новий адміністративно-територіальний устрій і територіальну організацію місцевої влади; рецентралізація, що знижує ефективність управління на місцях, породжує недовіру громад до органів державної влади та створює ризики політичної залежності місцевого самоврядування від центральних інституцій; - організаційні: проблеми надання якісних послуг населенню, що стосується передусім зниження доступності для деяких регіонів медичних й освітніх послуг, а також послуг, які громадяни отримують через центри надання адміністративних послуг; нестача висококваліфікованих кадрів; - фінансово-бюджетні: відсутність відповідальності органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб за власну некомпетентність у розпорядженні коштами місцевого бюджету; нерівномірність розподілу фінансових можливостей об'єднаних територіальних громад, деякі з яких є більш привабливими для бізнесу за своїм географічним, природним положенням, кліматичними умовами тощо, а інші – менш привабливими; - адміністративно-контрольні: зростання рівня корупції та зловживань серед органів місцевого самоврядування; проблема забезпечення адміністративного контролю за правомірністю рішень органів місцевого самоврядування у поєднанні зі збереженням самостійності органів місцевого самоврядування та недопустимості втручання держави у їхню діяльність тощо. Доведено, що на сучасному етапі реформування особливо актуальними є проблеми, пов'язані із запровадженням правового режиму воєнного стану та новими завданнями, що постали перед органами місцевого самоврядування у зв'язку із цим, а саме: проблема суттєвої нестачі власних бюджетних надходжень на виконання покладених на ці органи завдань і функцій, зокрема додаткових, зумовлених потребами оборони, на відновлення територій, що зазнали руйнувань, на виконання додаткових функцій щодо організації роботи із внутрішньо-переміщеними особами, надання допомоги військовим адміністраціям; у таких умовах важливого значення набуває можливість участі органів місцевого самоврядування у співробітництві із зарубіжними партнерами й асоціаціями в напрямі реалізації заходів з відбудови зруйнованих унаслідок воєнних дій міст та інших населених пунктів, залучення міжнародної допомоги й отримання міжнародних грантів у форматі такої співпраці. Обґрунтовано, що результатом децентралізації у межах проведення адміністративно-територіальної реформи є удосконалення територіальної організації місцевої влади на всіх рівнях та, відповідно, підвищення ефективності здійснення публічного управління на місцях. На базовому рівні внаслідок здійснення децентралізації в межах адміністративно-територіальної реформи відбулися суттєві правові зміни, зокрема: сформовано фінансово й організаційно спроможні територіальні громади, переважно шляхом їхнього добровільного об'єднання. Це привело до розширення повноважень органів місцевого самоврядування в різних сферах публічного управління, включно з плануванням місцевого розвитку, управлінням ресурсами та наданням публічних послуг на базовому рівні.

2. The dissertation is devoted to scientific-methodological, administrative-legal and practical aspects of decentralization within the framework of administrative-territorial reform in Ukraine. It was determined that decentralization is based on such a model of management, which is based on the democratic principles of a clear separation of powers between the central bodies of state power and local self-government bodies, increasing the degree of involvement of residents of the administrative-territorial unit of the primary (basic) level in the management of community affairs (united communities) and transfer to the local level of management exclusive powers to resolve all issues of local importance, except for those that are directly removed by law from the authority of local self-government bodies of the basic level. It has been proven that the formation of a

decentralized model of public administration is possible only under the condition of the formation of capable people in economic, resource, personnel, etc. relations of territorial communities, which would be capable independently and under their own responsibility, at the expense, mainly, of their own budget revenues, to exercise their powers in the sphere of management of local matters. It is substantiated that the problems and shortcomings of the administrative-territorial reform of power decentralization in Ukraine can be combined into the following conditional groups: 1) political and legal: unsatisfactory pace of reform implementation, inconsistency of intermediate results of administrative-territorial reform of power decentralization with the planned pace of implementation; decrease in the quality and efficiency of administrative, in particular, political decisions made on the ground; the lack of a constitutional basis for carrying out the reform, which calls into question some measures, for example, the new administrative-territorial system and the territorial organization of local authorities; Recentralization, which reduces the effectiveness of local governance, generates distrust of communities in state authorities and creates risks of political dependence of local self-government on central institutions; 2) organizational: problems of providing high-quality services to the population, which primarily concerns the decrease in the availability of medical and educational services for some regions, as well as services provided through centers for the provision of administrative services; lack of highly qualified personnel; 3) financial and budgetary: lack of responsibility of local self-government bodies and their officials for their own incompetence in managing local budget funds; uneven distribution of financial opportunities of united territorial communities, some of which are more attractive for business due to their geographical, natural, climatic situation, etc., while others are less attractive; 4) administrative and control: an increase in the level of corruption and abuses among local self-government bodies; the problem of ensuring administrative control over the legality of decisions of local self-government bodies in combination with preserving the independence of local self-government bodies and the inadmissibility of state interference in their activities, etc. It is substantiated that the result of decentralization within the framework of the administrative-territorial reform is the improvement of the territorial organization of local government at all levels and, accordingly, the increase in the efficiency of public administration at the local level. At the basic level, as a result of decentralization within the framework of the administrative-territorial reform, significant legal changes have occurred, in particular: financially and organizationally capable territorial communities have been formed, mainly through their voluntary unification. This has led to the expansion of the powers of local selfgovernment bodies in various areas of public administration, including local development planning, resource management, and the provision of public services at the basic level. A significant expansion of the international powers of local self-government bodies has been identified, since their active participation in international relations has become an effective tool for the development of local communities and territories. This allowed local governments to participate in cross-border cooperation projects, receive international technical assistance, and implement joint initiatives to improve the infrastructure, socio-cultural sphere, environmental, and educational policies of the united territorial communities. Thus, decentralization contributed to the integration of local communities into global processes and provided conditions for sustainable development at the grassroots level.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Мартищенко С. Л. Концептуальні особливості сучасного етапу адміністративно-територіальної реформи в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 2–4. С. 32–37.
- Мартищенко С. Л. Проблемні питання здійснення адміністративнотериторіальної реформи децентралізації влади в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2023. № (1). С. 64–69
- Мартищенко С. Л. Вплив тимчасової окупації окремих територій України на проведення адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади. *Держава та регіони Сер.: Право*. 2023. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2023. № 4 (82). С. 74–79.
- Мартищенко С. Л. Правове забезпечення децентралізації у процесі проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2023. № 5. С. 158–162.
- Panchyshyn Ruslan, Shumak Igor, Yehorova Valntyna, Bogdanov Oleksiy, Martyshchenko Serhii. The effectiveness of justice as a component of the constitutional right to judicial protection of local self-government. *Amazonia Investiga*. 2023. 12 (70). P. 113–124.
- Мартищенко С. Л. Удосконалення організаційно-правових засад регіонального рівня місцевого самоврядування в Україні. *Успіхи і досягнення у науці : електрон. наук. період. журн.* 2024. № 8. С. 128–136.
- Мартищенко С. Л. Розвиток районного рівня організації публічної влади в Україні в процесі децентралізації. *Наука і техніка сьогодні : електрон. журн.* 2024. № 11 (39). С. 103–111
- Мартищенко С. Л. Органи місцевого самоврядування як учасники міжнародних правовідносин: окремі питання децентралізації. *Актуальні проблеми сучасної юридичної науки та практики в умовах воєнного стану : матеріали круглого столу, присвяченого 27-річчю КУП НАНУ (Україна, Київ – 06 жовтня 2022 р.)*. Київський університет права НАН України. Київ : Видво Ліра-К, 2022. С. 225–236.
- Мартищенко С. Л. Сутність та зміст децентралізації влади в умовах здійснення адміністративно-територіальної реформи. *Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. Рівненський інститут Київського університету права НАН України (Україна, Рівне – 27–28 квітня 2023 р.)*. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2023. С. 138–141.
- Мартищенко С. Л. Вплив магдебурзького права на процеси децентралізації на українських землях. *Розвиток юридичної науки в умовах воєнного стану : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої Дню науки (Україна, Київ – 17 травня 2023 р.)*. Київський університет права НАН України. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2023. С. 104–108
- Мартищенко С. Л. Європейські принципи децентралізації влади. *Конституція України: стан, перспективи та механізми реалізації : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Україна, Вінниця – 27 червня 2023 р.)*. Київський університет права Національної академії наук України. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2023. С. 208–213
- Мартищенко С. Л. Результати децентралізації та адміністративнотериторіальної реформи на базовому рівні. *Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи : матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (Україна, Київ – 23 лютого 2024 р.)*. Національний авіаційний університет. Тернопіль : Вектор, 2024. С. 237–240.
- Мартищенко С. Л., Панчишин Р. І. Виступ на тему: Поняття та ознаки тимчасово окупованих територій України та їх правовий режим. *Судова експертиза в період дії воєнного стану: проблеми теорії та практики : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (Україна, Київ – 29 лютого 2024 р.)*. Експертно-консультативний центр Ергард та Партнери. Вінниця : ТВОРИ, 2024. С. 69–72.
- Мартищенко С. Л. Деякі особливості проведення адміністративнотериторіальної реформи в європейських державах. *Science and society: modern trends in a changing world : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Австрія, Відень, 15–17 квітня 2024 р.)*. Vienna : MDPC Publishing, 2024. С. 466–470.
- Мартищенко С. Л. Досвід децентралізації публічної влади у Литві та Латвії. *European congress of scientific achievements : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Іспанія, Барселона – 22–24 квітня 2024 р.)*. Barcelona : Barca Academy Publishing, 2024. С. 439–443.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0123U104297

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панчишин Руслан Ігорович

2. Ruslan I. Panchyshyn

Кваліфікація: д. ю. н., доц., 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6840-9377

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський університет права Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 23745145

Місцезнаходження: вул. Доброхотова, Київ, 03142, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Баймуратов Михайло Олександрович

2. Mykhailo O. Baimuratov

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4131-1070

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"

Код за ЄДРПОУ: 02125473

Місцезнаходження: вул. Старопортофранківська, Одеса, 65020, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Журавель Ярослав Володимирович

2. Yaroslav V. Zhuravel

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7623-9144

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Академія праці, соціальних відносин і туризму

Код за ЄДРПОУ: 04641405

Місцезнаходження: вул. Кільцева дорога, Київ, 03187, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Батанов Олександр Васильович

2. Oleksandr V. Batanov

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1828-6708

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марцеляк Олег Володимирович

2. Oleh V. Martseliak

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6686-0255

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Крусян Анжеліка Романівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Крусян Анжеліка Романівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Топонар О.І.

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна